2. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. К.: Центр учбової літератури, 2009. 472 с

3. Потеряйко С.П. Застосування ефективних методів проведення навчальних занять. *Часопис Київського університету права*. 2008. № 3. С. 38-42.

КРАЄЗНАВСТВО ЯК АДАПРАЦІЙНА ПЛАТФОРМА СТУДЕНТА-ІНОКОМУНІКАНТА

Тукова Т. В., к. ф. н., доцент
Ел Ансарі А., студент
Полтавський державний медичний університет
tukovatv@gmail.com

Здобування вищої освіти за межами рідної країни потребує значних зусиль по перелаштуванню свого не лише морального, психологічного, біологічного, кліматичного, але і соціокультурного коду в нових умовах. Ціннісно-пізнавальна орієнтація особистості зазнає значної перебудови. Великі навантаження, пов’язані з націленістю на здобуття професії, потребують допоміжних зусиль задля зняття напруги та гармонізації внутрішнього стану іноземного здобувача вищої освіти. Ускладнює ситуацію вимушений перехід на дистанційну форму навчання, пов'язаний з пандемією та введенням воєнного стану в Україні.

Необхідно враховувати те, що пристосування інокомунікантів до нового соціально-культурного простору проходить чотири фази: першої реакції, соціальної адаптації, контрасту, реабілітації [3]. На усіх етапах успішна мовленнєво-культурна адаптація студентів-іноземців у суспільстві, де вони навчаються і здобувають професію, можлива за умови забезпечення комунікативних потреб студентів не лише у навчально-професійній та навчально-науковій, але і у соціально-культурній і побутовій сферах. На заняттях мовного циклу дисциплін у медичному ЗВО увага спрямована перш за

все на засвоєння предметів медико-біологічного циклу. Та науковці наголошують, що «краєзнавчий матеріал є потужним засобом соціальної адаптації студентів-іноземців». «Особливої уваги потребують проблеми створення навчальних методичних матеріалів, здатних забезпечити успішність процесу соціокультурної адаптації іноземних студентів» [2]. У ході формування краєзнавчої текстотеки передусім важливо з'ясувати, що у краєзнавчому тексті «описано просторові, часові, соціальні та культурні особливості певної території» [5, с.259]. На відміну від країнознавчого фокусування у ньому відбувається «на окремих географічних чи адміністративних об'єктах, їхній історії, соціально-культурному портреті, а не на Україні в цілому» [5, с.259].

Навчальний посібник «Знайомтеся: Полтава» [4] компенсує лінгвометодичну лакуну краєзнавчого спрямування. Він допомагає реалізувати комунікативний та адаптивний напрямок процесу мовної підготовки іноземних громадян в Полтавському державному медичному університеті, слугує вихованню в інокомунікантів пізнавального інтересу й поваги до української держави та її мови. Пізнавально-навчальна мета посібника – розвиток комунікативних компетенцій студентів на основі краєзнавчих текстів про Полтаву поєднується з удосконаленням мовних та мовленнєвих компетенцій.

Матеріали посібника розширюють словниковий запас студента-іноземця в усіх сферах суспільного життя, допомагають удосконалити знання з граматики, спонукають до формування навичок самостійного висловлювання. Текстоцентричність як принцип навчання іноземної мови [1] пов'язано в ньому з ономасіологічним принципом укладання посібників для іноземних студентів. Текстовий матеріал містить необхідні для вдосконалення вмінь та навичок володіння українською мовою граматичні моделі, забезпечує рівномірний та взаємозалежний розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності. Насичення завданнями творчого характеру на побудову усних та письмових висловлювань діалогічного та монологічного характеру вчать добирати мовні засоби відповідно до стилю, типу і жанру мовлення у певній ситуації спілкування. Окремі завдання спонукають до пошуку у ЗМІ додаткової інформації про

певний об’єкт культурної спадщини Полтави. Використання таких матеріалів у власному викладі для певного адресата сприяє становленню комунікативних компетенцій здобувача освіти.

Увесь матеріал навчального посібника дібраний із урахуванням цілей і завдань, що визначені комунікативними й пізнавальними потребами іноземних студентів, та спрямовується на формування цілісного комплексу навичок й умінь спілкування в усіх життєвих сферах. Дотекстові, текстові та післятекстові завдання націлені на розвиток та удосконалення умінь чужоземного студента в основних видах мовленнєвої діяльності (аудіюванні, читанні, говорінні, письмі).

Тексти про вулиці, парки, музеї, пам’ятники, площі та інші визначні місця Полтави мають на меті не лише засвоєння лексико-граматичних засад української мови, але спрямовані на формування зацікавленості історичним минулим та сучасним життям полтавців як частини українського народу. Матеріал п’яти розділів посібника (Місто над Ворсклою; Полтава – місто-сад; Пам’ятники Полтави; Майдани Полтави; Музеї – хранителі історії) допомагає вивченню та закріпленню змістових модулів робочої програми навчання студентів початкового та базового рівнів (фонетико-граматичний курс, знайомство, подорожі, дозвілля, відпочинок, явища природи; Україна - держава, в якій я навчаюся, свята і традиції в Україні, мрії та плани). Креативному осмисленню духовних надбань жителів Полтави допомагають творчі завдання з використанням сучасних інформаційних ресурсів. Самостійний добір матеріалів для укладання розповідей про уподобані місця у Полтаві, описів окремих пам’яток культури нового міста, екскурсійних повідомлень в усній та писемній формі для друга, батьків, знайомих у різних типах месенджерів дозволяють розвивати творчі здібності чужоземних здобувачів освіти на кожному з адаптаційних етапів. Кроскультурне спрямування низки вправ слугують прискоренню адаптаційних процесів під час набуття іноземними студентами досвіду комунікативної діяльності не лише у професійному становленні.

Впровадження запропонованої системи комплексних завдань, які можуть ефективно використовуватися за дистанційного навчання, забезпечує цілеспрямованість у набутті інокомунікантами досвіду активного спілкування в усіх сферах суспільного життя, успішне існування у новому культурному оточенні.

Навчальний посібник сприяє адаптації студентів-іноземців до життя й навчання в умовах українськомовного середовища, допомагає створенню й підтримці позитивної мотивації до навчальної діяльності, активізує пізнавальні інтереси, розвиває уміння міжкультурного спілкування, толерантного ставлення до інших культур і релігійних переконань.

Пізнавально-розвивальний та виховний характер пропонованих текстів про визначні місця Полтави допоможе не лише поліпшити вивчення мови оточення, але також допомагатиме особистісному розвитку та зрастанню. Навчальний посібник показує, що українську можна вивчати цікаво та творчо.

Література:

1. Козуб, Г. М., Тукова, Т. В. Текстоцентричність мовної підготовки іноземних студентів-медиків. *Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти:* матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю 25 березня 2021 року. Полтава, 2021. С.134-136.

2. Максименко, Н. В. Соціокультурна адаптація іноземних студентів засобами краєзнавчого матеріалу. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського.* URL: http://repository.pdmu.edu.ua/handle/123456789/12705

3. Раутен, В., Коксинен, М. Деятельность социального педагога по социокультурной адаптации учащихся иностранцев: Методологические основы социальной работы. М. : Педагогика, 1991. 256 с.

4. Тукова, Т. В. Знайомтеся : Полтава : навчальний посібник з української мови для іноземних студентів. Полтава : ПП «Астрая», 2020. 116 с.

5. Швець, Г. Д. Теорія і практика навчання української мови іноземних студентів гуманітарних спеціальностей: монографія. Київ : Фенікс, 2019. 529 с.

ВПЛИВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА САМОСТІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТІВ

Хорошилова І.О., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
hia23@ukr.net

Сьогодення пренесло так би мовити «хвилю» кардинальних змін у системі вищої освіти завдяки зміні форм навчання та впровадженню інноваційних технологій у процес навчання. В сучасній освіті, зважаючи на впровадження всебічних карантинніх заходів, все більш актуальним стає впровадження самостійності та відповідальності у навчанні. Це забезпечується широким використанням інформаційних технологій, які дають можливість ефективно реалізовувати самоосвітню діяльність тих, хто навчається. Крім цього, з впровадженням кредитно-модульної системи оцінювання знань передбачається, що на самостійну роботу студентів повинно виділятися не менше п’ятдесяти відсотків всього навчального навантаження. Та оскільки, складна ситуація з пандемією в усьому світі, та інщі зовнішні причини, що відбуваються в освітньому процесі, спонукають освітян та студентів все більше уваги приділяти організації самостійної роботи, До того ж й безліч внутрішніх причин, на сам перед це те, що випускники вищих навчальних закладів через брак самостійності, само організованості, нездатності до самоосвіти, самонавчання, не можуть повноцінно працювати за своєю спеціальністю, вони в повній мірі не в змозі розподіляти свій час та планувати й організовувати роботу на відповідному рівні.